

Aanleveren voor deponeren en selecteren van vondsten en documentatie in het Zeeuws Archeologisch Depot

Inleiding

De Provincie Zeeland is deponhouder en eigenaar van alle vondsten, monsters en bijbehorende documentatie die afkomstig zijn van in Zeeland uitgevoerd archeologisch onderzoek. Gedeputeerde Staten hebben het Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) van Erfgoed Zeeland in Middelburg aangewezen als archeologisch depot voor de opslag van deze vondsten en documentatie.

Erfgoed Zeeland is door Gedeputeerde Staten gemandateerd voor de uitvoering van alle taken die zijn genoemd in het protocol Depotbeheer (4010) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Het doel van het deponeren is het borgen van de duurzame toegankelijkheid van vondsten, monsters en begeleidende documentatie over archeologische vindplaatsen voor de beleving van cultureel erfgoed in Zeeland.

Conform de huidige wet- en regelgeving zijn archeologische onderzoeksbedrijven verplicht binnen twee jaar na voltooiing van het archeologisch veldonderzoek de documentatie en de daarbij behorende (geconserveerde) vondsten te deponeren. Voor het deponeren bij het ZAD gelden de eisen van de protocollen voor archeologisch (voor)onderzoek van de vigerende KNA.

Bovenstaande eisen gelden voor regulier archeologisch onderzoek dat is uitgevoerd door archeologische onderzoeksbedrijven, -instellingen en -organisaties. Instellingen of personen die archeologische vondsten en/of documentatie afkomstig uit niet-regulier archeologisch onderzoek in eigendom willen overdragen aan Erfgoed Zeeland of aan de Provincie Zeeland kunnen daarover contact opnemen met de depotbeheerder van het ZAD. In nader overleg wordt dan gekeken onder welke voorwaarden het materiaal kan worden gedeponeerd.

Dit document geeft achtergrond en toelichting bij de aanleveren zoals die door het ZAD worden gehanteerd.

Van TMS via PDBS naar Archeodepot

Informatie over archeologische vondsten met bijbehorende documentatie is tot 2018 door Erfgoed Zeeland verwerkt in het databaseprogramma TMS. In 2018 is TMS vervangen door het Provinciaal Depot Beheer Systeem (PDBS) dat ook wordt benut door andere provinciale archeologische depots. Sinds 4 september 2018 wordt het onderhouden door de unit Gemeenschappelijke Beheerorganisatie Provincies van BIJ12. Gebruik wordt gemaakt van de pakbonstructuur en de domeintabellen zoals omschreven in SIKB-protocol 0102 en het protocol Opgraven 4004, OS17. Met het PDBS kunnen pakbonnen digitaal ingelezen worden. In deze nieuwe situatie wordt bovendien tegemoetgekomen aan de wens van het ministerie van OCW om te komen tot één gemeenschappelijk digitaal loket voor deponering: www.archeodepot.nl.

Het voortraject

Er zijn twee documenten waar vóór de deponering rekening mee moet worden gehouden.

- *Regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland 2017*
 - Gedeputeerde Staten van Zeeland hanteren aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek en rapportage in de provincie. Deze zijn te vinden via www.erfgoedzeeland.nl/deponeren.

- *Protocol procesafspraken (de-)selecteren en conserveren archeologisch vondstmateriaal Zeeland*
 - Voor het proces van selectie, deselectie (KNA-protocol 4001, PS06; KNA-protocol 4004, OS13) en conservering (KNA-protocol 4004, OS16), voorafgaand aan de deponering is voor de deponhouder Provincie Zeeland door Erfgoed Zeeland een apart protocol opgesteld. Dit protocol is te vinden op www.erfgoedzeeland.nl/deponeren.

De pakbon centraal

Het deponeren van archeologische vondsten en documentatie in het ZAD geschiedt volgens de richtlijnen van de KNA. Centraal hierin staat de pakbon. In het protocol Opgraven (4004, OS17) zijn het doel en de inhoud van de pakbon omschreven.

Bij digitale aanlevering bestaat de pakbon uit een XML-bestand, conform SIKB-protocol 0102.

De pakbon, inclusief de digitale documentatie, moet worden ingediend via het landelijke loket www.archeodepot.nl. De bijhorende analoge documentatie en vondsten en monsters moeten worden gedeponerd bij het ZAD op het adres Looierssingel 2 te Middelburg.

Digitale data en onderzoeksrapporten via archeodepot.nl moeten worden aangeleverd bij het e-depot van DANS (Data Archiving and Networked Services). Dit e-depot is als www.edna.nl door de Provincie Zeeland als enige e-depot hiervoor aangewezen. Het is bereikbaar onder www.dans.knaw.nl

Controle op processtappen

Alvorens de deponering plaatsvindt wordt gekeken of de deponering voldoet aan de relevante processtappen van de KNA. Het gaat in het bijzonder om het volgende.

- Het voor aanvang van de graafwerkzaamheden aanmelden van het onderzoek middels een door alle partijen goedgekeurd en geparafeerd PvE conform protocol Opgraven (4004) en het Protocol procesafspraken (de-) selecteren en conserveren archeologisch vondstmateriaal Zeeland.
- Goedkeuring van het selectierapport dan wel accordering van de voorgestelde of aangepaste selectie en deselectie door de SCEZ namens deponhouder Provincie Zeeland conform KNA-protocol 4001, PS06 en KNA-protocol 4004, OS13 en het Protocol procesafspraken (de-)selecteren en conserveren archeologisch vondstmateriaal Zeeland.
- Goedkeuring van eventuele conserveringsrapporten door de depotbeheerder voorafgaand aan de deponering conform protocol Opgraven (4004, OS16).

Controle op inhoud en volledigheid

Pas wanneer alle voorafgaande processtappen zijn doorlopen en de onderzoeksdocumentatie compleet is aangeleverd en goedbevonden, wordt begonnen met de inhoudelijke controle en kan daarna worden gedeponerd. Hiervoor zijn de wettelijke termijnen zoals genoemd in het protocol Depotbeheer (4010, 4 Termijnen) van de KNA van toepassing.

Als maatstaf voor de controle wordt gebruik gemaakt van het door alle partijen goedgekeurde en geparafeerde PvE, de vigerende KNA en het definitieve rapport.

Er wordt gecontroleerd of alle in de pakbon en brondocumentatie aangegeven analoge- en digitale documentatie en vondsten aanwezig zijn. Mochten archeologische vondsten of documentatie ontbreken, dan dient hiervan vóór deponering melding van te worden gemaakt door middel van een ommisielijst.

Gedeselecteerd materiaal moet in principe eveneens worden aangeleverd. Na controle door het ZAD wordt dit vernietigd of gebruikt voor alternatieve (educatieve) doeleinden, tenzij anders is overeengekomen.

Eisen aan de verpakking

- Bij de verpakking van de vondsten wordt standaard gebruik gemaakt van zuurvrije vondstendozen voor provinciale depots. Eén standplaats in het ZAD is geschikt voor één 'ROB'-doos van 50x50x20 cm of twee halve 'ROB'-dozen van 25x50x20 cm.
- Geconserveerde en stabiele metalen en organische voorwerpen dienen elk in aparte dozen van 25x50x20 cm te worden aangeleverd, in verband met afwijkende en verschillende klimaateisen voor langdurige opslag voor beide categorieën.
- De vondstendozen mogen niet zwaarder zijn dan 15 kg. Objecten die zwaarder zijn dan 15 kg en/of objecten die niet in standaard vondstendozen passen, worden bij voorkeur op een plastic pallet aangeleverd. Aan de pallet is een polyethyleen zak met daarin een vondstenkaartje vastgeniet.
- De inhoud van de dozen is op een logische en doorgrondbare wijze ingedeeld. Van een onderzoek met geografisch gescheiden vindplaatsen worden de vondsten gescheiden in aparte dozen aangeleverd.
- De vondst(-en) of monster(s) is/zijn voorzien van een waterbestendig vondstenkaartje van zuurvrij materiaal, beschreven met watervaste inkt. Op het vondstenkaartje staat minimaal vermeld: het unieke vondstnummer, naam gemeente opgraving/vondst, plaatsnaam opgraving/vondst, naam locatie opgraving/toponiem, jaar vondst/opgraving, archis-zaakidentificatienummer en een globale omschrijving object en datering (zie KNA-specificatie DS03).
- Vondsten worden verpakt in hiervoor geschikte polyethyleen vondstzakken. Kwetsbare en gelijmde voorwerpen dienen zodanig ondersteund te worden dat de kans op schade door schuiven of het eigen gewicht zoveel mogelijk wordt verkleind. Gewicht van andere vondsten op deze voorwerpen dient te worden vermeden.
- Dozen worden gelabeld conform KNA-specificatie DS03.
- Droge residuen van grondmonsters worden in hersluitbare hard-plastic potjes/bakjes/buisjes of hersluitbare glazen potjes aangeleverd. Natte residuen worden enkel geaccepteerd wanneer hier expliciet voor is gekozen gedurende de (de)selectiefase en wanneer dit door de adviseur van de Provincie namens het ZAD is goed bevonden.
- Alle aangeleverde dozen zijn vrij van vuil, stof, schimmels en ongedierte.

Afkeuren of weigeren van deponering

Deponeringen in welke vorm dan ook die niet van tevoren bij de depotbeheerder zijn aangemeld en door hem zijn bevestigd worden geweigerd.

Een deponering kan worden afgekeurd of geweigerd wanneer niet acceptabele gebreken aangetroffen worden in de aangeleverde vondsten of documentatie.

Meest gestelde vragen

Is het verplicht om van tevoren doosnummers aan te vragen?

Nee, dat hoeft niet, maar het kan wel. Het voordeel bij het gebruiken van de doosnummers van het ZAD is dat het definitieve doosnummer terug te vinden is in de primaire documentatie. Eigen doosnummers en bijhorende etiketten van archeologische bedrijven worden door het ZAD vervangen.

Moeten oudere projecten (KNA 3.3 of ouder) aangeleverd worden met de pakbon?

Ja. Mocht dat niet mogelijk zijn, neem dan contact met op met de depotbeheerder.

Mijn bedrijf heeft (nog) niet de software om een digitale pakbon te generen. Zijn er andere manieren om mijn onderzoeksdocumentatie en vondsten conform de Beoordelingsrichtlijn 4000 te deponeren?

Ja. Neem in dit geval contact op met de depotbeheerder.

Moet er een pakbon gemaakt worden voor archeologische onderzoeken zonder vondsten?

Ja, met uitzondering van bureauonderzoeken zonder boringen of kartering. Het ZAD hecht grote waarde aan alle documentatie (rapportage, veldtekeningen en foto's). De rapportage kan via de pakbon worden aangeleverd.

Kunnen de documentatie en de vondsten tegelijkertijd aangeleverd worden?

Ja, op verzoek en na onderlinge afspraak. In dit geval wordt eerst de documentatie gecontroleerd. Pas na goedkeuring hiervan worden de vondsten in behandeling genomen. De wettelijke termijn (protocol 4010, 5 Termijnen) zijn van toepassing.

Is het aanleveren van een gedrukt exemplaar van het rapport verplicht?

Ja, conform de Regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland 2017 (zie www.erfgoedzeeland.nl/deponeren) dient zowel een digitaal als een analogo exemplaar van het definitieve rapport aan Erfgoed Zeeland (ZAD) aangeleverd te worden.

Contact

Voor vragen over deze aanleveren kan contact worden opgenomen met de depotbeheerder van het ZAD, Joost van den Berg (+31 (0)118 670 618, jjh.vandenberg@erfgoedzeeland.nl).

25 april 2019